

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик**

М А Т Е Р І А Л И

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 23-24 квітня 2026 р.) 104 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Юшкевич Юлія Сергіївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету

Збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 14 від 28 травня 2026 р.

«Освіта та соціалізація особистості»

23-24 квітня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Койчева Тетяна Іванівна – в.о першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Поплавська Тетяна, доктор філософії, доцент кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»,

Стойкова Марина, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 3-го року навчання, спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», навчально-науковий інститут музичного і перформативного мистецтва та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, Україна

КРИЗА СЕНСУ ОСВІТИ

Сучасна освіта переживає глибоку трансформацію. Цифровізація, глобалізація, прискорення темпів науково-технічного прогресу - всі ці фактори ставлять перед освітніми системами нові вимоги. Однак за зовнішніми реформами приховується значно глибша проблема: криза сенсу освіти. Все частіше педагоги, філософи і суспільствознавці запитують: для чого ми навчаємо? Що має бути результатом освіти - кваліфікований фахівець чи цілісна людська особистість?

Ця дилема не нова. Ще в античності сперечалися про те, чи має освіта давати конкретні практичні навички (*techne*) або ж формувати характер і здатність до мудрості (*paideia*). Сьогодні це протиріччя загострилося до крайньої межі. Домінуюча неоліберальна модель освіти розглядає її насамперед як інвестицію в «людський капітал» - поняття, яке само собою є симптомом глибокої ціннісної кризи.

Ринкова логіка як загроза гуманістичній освіті

Американська філософиня Марта Нуссбаум у своїй праці «Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities» (2010) б'є на сполох: освітні системи по всьому світу масово скорочують гуманітарні дисципліни на користь технічних спеціальностей, що безпосередньо обслуговують економічні потреби. «Ми в розпалі кризи, яку ніхто не помічає»[4], - зазначає дослідниця, маючи на увазі поступове витіснення мистецтв, філософії та літератури зі шкільних програм.

Подібну думку висловлює і канадський філософ освіти Генрі Жиру, який у концепції «педагогіки можливостей» наголошує: комерціалізація освіти перетворює студентів на споживачів, а університети - на корпорації[2]. Це руйнує саму ідею університету як простору критичного мислення і демократичного громадянства.

В українському контексті ця проблема набуває особливої гостроти. Як зазначає філософ і педагог Василь Кремень, наша освіта «підпорядкована переважно завданням утилітарного характеру, тоді як завдання розвитку духовності, моральності, творчих здібностей особистості відходять на другий план»[7]. У часи, коли суспільство переживає збройний конфлікт і національно-ідентифікаційний пошук, це є особливо небезпечним.

Освіта як формування особистості: аргументи на захист гуманізму

Противагою ринковій логіці є традиція гуманістичної педагогіки, витоки якої сягають Джона Дьюї та Яна Амоса Коменського. Дьюї у своїй класичній праці «Democracy and Education» (1916) стверджував: освіта - це не підготовка до життя, а саме і є повноцінним життям. Вона має бути досвідом, що розвиває

інтелектуальну допитливість, соціальну відповідальність і здатність до самостійного мислення[1].

Сучасний британський мислитель Кен Робінсон у широко відомих лекціях TED та книзі «Creative Schools» (2015) переконує: стандартизована освіта вбиває творчість, єдиний справжній ресурс людини в епоху змін. Він закликає переосмислити саму ціль школи - від відтворення промислово-індустріальної моделі до розвитку унікального потенціалу кожної дитини[5].

Українська дослідниця Ліна Горбунова, розробляючи концепцію трансформативної освіти, пише про необхідність «звільнення педагогіки від монологічної логіки передачі готових знань»[6] і переходу до діалогічної, критичної моделі. На її думку, освіта має стати простором, де людина вчиться не просто отримувати знання, але й ставити під сумнів, переосмислювати і творити.

Пошук нового сенсу: що означає «бути освіченою людиною» сьогодні?

Очевидно, що протистояння «ринкова освіта vs гуманістична освіта» є надмірним спрощенням. Виклики сучасності вимагають синтезу. Французький філософ Едгар Морен у праці «Les sept savoirs nécessaires à l'éducation du futur» («Сім знань, необхідних освіті майбутнього», 1999) наполягає на тому, що нова освіта має навчати людину розуміти складність світу, своє місце в ньому і свою відповідальність перед планетою та іншими людьми[3].

Це означає, що сенс освіти неможливо редукувати ані до ринкової корисності, ані до абстрактного «всебічного розвитку».

У XXI столітті освічена людина - це та, яка вміє жити з невизначеністю, мислити критично, діяти етично та зберігати людяність в умовах технологічних і соціальних потрясінь.

Для України, що переживає процес переосмислення своєї ідентичності та місця в Європі, це питання має й особливий вимір. Як зазначає філософ Сергій Пролєєв, «Філософія освіти в Україні має відповісти не лише на питання "як навчати ефективніше", але й на питання "яку людину і яке суспільство ми творимо"»[8].

Висновки. Криза сенсу освіти є однією з найгостріших філософських проблем сучасності. Домінування ринкової логіки загрожує витіснити гуманістичне ядро освіти - формування особистості, здатної до критичного мислення, моральної відповідальності та творчості. Відповіді на цю кризу неможливо знайти лише в технологічних або адміністративних реформах, вона вимагає глибокого філософського переосмислення цілей і цінностей освіти.

Синтез кращих традицій гуманістичної педагогіки із сучасними вимогами до компетентностей і критичного мислення - ось можливий шлях. Освіта має повернути собі роль простору, де людина запитує не лише «як?», але й «навіщо?» і «ким я хочу бути?». Саме в цьому є її незмінна й непохитна цінність.

Список використаної літератури

1. Dewey J. Democracy and Education. New York: Macmillan, 1916. 434 p.
2. Giroux H. A. On Critical Pedagogy. New York: Continuum, 2011. 199 p.
3. Morin E. Les sept savoirs nécessaires à l'éducation du futur. Paris: UNESCO, 1999. 67 p.

4. Nussbaum M. Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities. Princeton: Princeton University Press, 2010. 158 p.
5. Robinson K., Aronica L. Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education. New York: Viking, 2015. 320 p.
6. Горбунова Л. С. Трансформативна освіта у добу глобальних змін. *Філософія освіти*. 2013. № 1–2 (12). С. 33–66.
7. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1. С. 6–15.
8. Пролєєв С. В. Метаморфози освіти у сучасному світі. *Філософія освіти*. 2012. № 1–2 (11). С. 6–19.

Поплавська Тетяна, доктор філософії, доцент кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»,

Барков Степан, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП Філософія, кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ХАОС

Ми живемо в епоху, яку Оксфордський словник у 2016 році назвав «постправдою» (post-truth) - часом, коли емоційні апеляції та особисті переконання впливають на формування суспільної думки більше, ніж об'єктивні факти. Соціальні мережі, алгоритмічні «бульбашки», фейкові новини і цілеспрямована дезінформація стали реаліями, з якими щодня стикається кожна людина. В умовах цього інформаційного хаосу освіта постає перед принциповим питанням: що є її головним завданням?

Відповідь, яку дає філософія освіти, звучить дедалі переконливіше: не передача готових знань, а формування здатності мислити критично, тобто перевіряти, аналізувати, ставити під сумнів і самостійно оцінювати інформацію. Критичне мислення перестає бути лише педагогічною методикою і стає екзистенційною та громадянською необхідністю.

Філософські витoki критичного мислення в освіті.

Ідея критичного мислення як основи освіти сягає своїм корінням сократівської традиції. Метод Сократа - діалектичне дослідження через запитання і сумнів і є, по суті, першою педагогічною моделлю критичного мислення в європейській культурі. Сократ не передавав знання, він спонукав співрозмовника самостійно дійти до істини через руйнування хибних переконань.

У ХХ столітті ця традиція отримала потужний розвиток у критичній теорії Франкфуртської школи. Теодор Адорно і Макс Горкгаймер у праці «Діалектика Просвітництва» (1947) показали, що розум сам по собі не є гарантією свободи - він може бути інструментом маніпуляції та панування.

МІЖ ЗБЕРЕЖЕННЯМ КОРЕНІВ І ВІДКРИТІСТЮ ДО ІНШОГО	
<i>Поплавська Тетяна, Кара Маріна</i>	77
ОСВІТА І ДЕМОКРАТІЯ: ВИХОВАННЯ АКТИВНОГО ГРОМАДЯНИНА	
<i>Поплавська Тетяна, Стойкова Марина</i>	80
КРИЗА СЕНСУ ОСВІТИ	
<i>Поплавська Тетяна, Барков Степан</i>	82
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ХАОС	
<i>Роман Вікторія Олександрівна, Петінова Оксана Борисівна</i>	85
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ВЛАДИ, ПОЛІТИКИ ТА ПРАВА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН	
<i>Семко Яна Сергіївна</i>	88
ТРАНСВЕРСАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
<i>Стойкова Марина</i>	91
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	
<i>Філіпчук В'ячеслав</i>	92
ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ І ПЕДАГОГІЧНИЙ ВИМІРИ	
<i>Фомюк Крістіна Віталіївна, Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	95
ПОНЯТТЯ ВЛАДИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Хомяк Катерина, Оксютович Марина</i>	97
РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ	
<i>Шавловська Віолетта Едуардівна, Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	99
ЧОМУ ПОТРІБНО ВИВЧАТИ ФІЛОСОФІЮ?	
Зміст	101

Збірник матеріалів

XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

«ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.:
(0482) 732-09-52